

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Signaleringsoverleg Voedselveiligheid: Jaarrapportage 2022

Signaleringsoverleg Voedselveiligheid: Jaarrapportage 2022

RIVM-briefrapport 2023-0145

Colofon

© RIVM 2023

Delen uit deze publicatie mogen worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Het RIVM hecht veel waarde aan toegankelijkheid van zijn producten. Op dit moment is het echter nog niet mogelijk om dit document volledig toegankelijk aan te bieden. Als een onderdeel niet toegankelijk is, wordt dit vermeld. Zie ook www.rivm.nl/toegankelijkheid.

DOI 10.21945/RIVM-2023-0145

R. de Jonge (auteur), RIVM
L. Razenberg (auteur), RIVM
A. van de Giessen (auteur), RIVM
H. Aarts (auteur), RIVM
A. Gerssen (auteur), Wageningen Food Safety Research (WFSR)

Contact:
Rob de Jonge
Centrum voor Zoönose en Omgevingsmicrobiologie
rob.de.jonge@rivm.nl

Dit is een uitgave van:
**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**
Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven
Nederland
www.rivm.nl

Publiekssamenvatting

Signaleringsoverleg Voedselveiligheid: Jaarrapportage 2022

Mensen kunnen ziek worden van bacteriën, parasieten of virussen in voedsel. Dat kan ook door chemische stoffen in voedsel. Om nieuwe risico's voor de voedselveiligheid zo vroeg mogelijk in beeld te brengen, is in 2020 het Signaleringsoverleg Voedselveiligheid opgericht. Als nieuwe risico's sneller in beeld zijn, kunnen sneller maatregelen worden genomen om de gezondheid van mensen te beschermen.

Het Signaleringsoverleg heeft twee onderdelen: een overleg over microbiologische risico's (het SO-VM) en een overleg over chemische risico's (het SO-VC). In beide onderdelen zitten experts op het gebied van voedselveiligheid van verschillende instituten en het bedrijfsleven. Deze experts verzamelen signalen die zij met elkaar bespreken en betekenis geven. In 2022 zijn beide onderdelen elk vier keer bij elkaar gekomen. In totaal zijn 65 signalen ingebracht en uitgewerkt.

Als er naar aanleiding van een signaal meer onderzoek of maatregelen nodig zijn, meldt het Signaleringsoverleg het signaal aan de NVWA of aan het Coördinerend Overleg. In dit overleg zijn de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) vertegenwoordigd. In 2022 heeft het SO-VM geen signalen gemeld. Het SO-VC heeft 14 signalen gemeld aan het Coördinerend Overleg en 2 signalen aan de NVWA.

Kernwoorden: voedsel, voedselveiligheid, risico, signalering

Synopsis

2022 Annual Report of 'Signaling Consultation Food Safety'

People can get sick from bacteria, parasites or viruses. The same holds for chemicals in food. To identify new risks for food safety as early as possible, the 'Signaling Consultation Food Safety' (Signaleringsoverleg Voedselveiligheid, SO-V) started in 2020. When new risks are identified sooner, measures to protect human health can be taken sooner.

The Signaling Consultation comprises two sections: the microbiological risks section (SO-VM) and the chemical risks section (SO-VC). Both sections comprise food safety experts from various institutes and the corporate sector. These experts collect signals, and then discuss and interpret them together. In 2022, each section held four consultations in which a total of 65 signals were contributed and considered.

If further investigations or measures are required in response to a signal, the Signaling Consultation refers the signal to the Coordinating Consultation (Coördinerend Overleg, CO). The CO includes representatives from the Ministry of Health, Welfare and Sport, the Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality and The Netherlands Food and Consumer Product Safety Authority. In 2022, the SO-VM section did not refer any signals; the SO-VC section referred 14 signals to the CO and 2 signals directly to The Netherlands Food and Consumer Product Safety Authority.

Keywords: food, safety, risk, early warning

Inhoudsopgave

Samenvatting – 9

1   **Introductie – 11**

2   **Overzicht van activiteiten en signalen in 2022 – 15**

3   **Vervolg in 2023 – 47**

4   **Dankwoord – 49**

5   **Afkortingen – 51**

Samenvatting

In 2020 is het signaleringsoverleg voedselveiligheid (SO-V) van start gegaan. Dit platform is door de Ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) ingericht naar aanleiding van het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid inzake opkomende voedselveiligheidsrisico's (juni 2019). Het platform bestaat uit het signaleringsoverleg voedselveiligheid microbiologie (SO-VM) en het signaleringsoverleg voedselveiligheid chemie (SO-VC). Het doel van het SO-V is om opkomende voedselveiligheidsrisico's tijdig in beeld te brengen, te duiden en zo nodig te melden aan de ministeries van VWS en LNV en de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA). Aan de overleggen nemen experts van de NVWA, Wageningen Food Safety Research (WFSR), College voor de Toelating van Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden (Ctgb, alleen SO-VC), Bureau Diergeneesmiddelen van het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG-BD, alleen SO-VC) en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) deel. Vanaf 2021 nemen ook experts vanuit het bedrijfsleven aan het overleg deel. De experts verzamelen signalen en brengen deze in bij het SO-VM of het SO-VC. Tijdens de bijeenkomsten worden de signalen besproken en gezamenlijk geduid. Het Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum (NVIC) en het Voedingscentrum zijn niet als deelnemer betrokken bij het SO-V. Wel worden deze instanties voorafgaand aan elk overleg gevraagd om signalen aan te leveren.

In 2022 hebben zowel SO-VM als SO-VC vier bijeenkomsten gehad waarin signalen zijn ingebracht en geduid door de deelnemende experts. In totaal zijn door het SO-VM 22 nieuwe signalen geduid. Door het SO-VC zijn 43 signalen (waaronder 9 openstaande signalen uit eerdere jaren) geduid.

1 Introductie

Signalering, het vroegtijdig oppikken van mogelijke risico's of ontwikkelingen die kunnen leiden tot een risico, is een activiteit die bijdraagt aan het beperken van risico's. Naar aanleiding van het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid inzake opkomende voedselveiligheidsrisico's (juni 2019¹) is in 2020 het signaleringsoverleg voedselveiligheid (SO-V) gestart, met als doel opkomende voedselveiligheidsrisico's tijdig in beeld te brengen en te duiden. Dit platform is ingericht door de Ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en bestaat uit het signaleringsoverleg voedselveiligheid microbiologie (SO-VM) en het signaleringsoverleg voedselveiligheid chemie (SO-VC). Bij het signaleren gaat het bijvoorbeeld om het vertalen van trends en het signaleren van ontwikkelingen die kunnen leiden tot het ontstaan van chemische of microbiologische voedselveiligheidsrisico's en om het duiden van internationale signalen over voedselveiligheidsrisico's. Gesignaleerde potentiële voedselveiligheidsrisico's worden – voorzien van risicoduiding en advies voor opvolging – aangereikt aan een coördinerend overleg (CO), met daarin vertegenwoordigers van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie; VWS-VGP), van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit; LNV-PAV) en de NVWA. Dit CO beslist over eventuele acties naar aanleiding van deze signalen.

Het SO-VM en het SO-VC zijn overleggroepen van experts op het gebied van respectievelijk microbiologische en chemische voedselveiligheid die signalen van opkomende voedselveiligheidsrisico's bij elkaar brengen en gezamenlijk duiden. De experts zijn verbonden aan het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), de NVWA en Wageningen Food Safety Research (WFSR), waarbij het SO-VC verder is aangevuld met experts van het College voor de Toelating van Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden (Ctgb) en het Bureau Diergeneesmiddelen van het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG-BD). Het SO-V vangt via de betrokken organisaties ook internationale signalen op, bijvoorbeeld vanuit de Europese Commissie (EC), andere lidstaten en internationale instituties zoals de European Food Safety Authority (EFSA). Sinds 2021 nemen ook experts uit de industrie deel aan het SO-V. Het betreft vertegenwoordigers uit de industrieën voor verwerking van dierlijke en plantaardige producten. Daarnaast worden sinds 2021 signalen opgehaald bij het Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum (NVIC) en bij het Voedingscentrum. Ook worden NVIC en het Voedingscentrum soms geraadpleegd voor de duiding van signalen. Indien nodig kan het SO-V experts van buiten de deelnemende partijen uitnodigen om tot een betere duiding c.q. risico-inschatting van een specifiek signaal te komen.

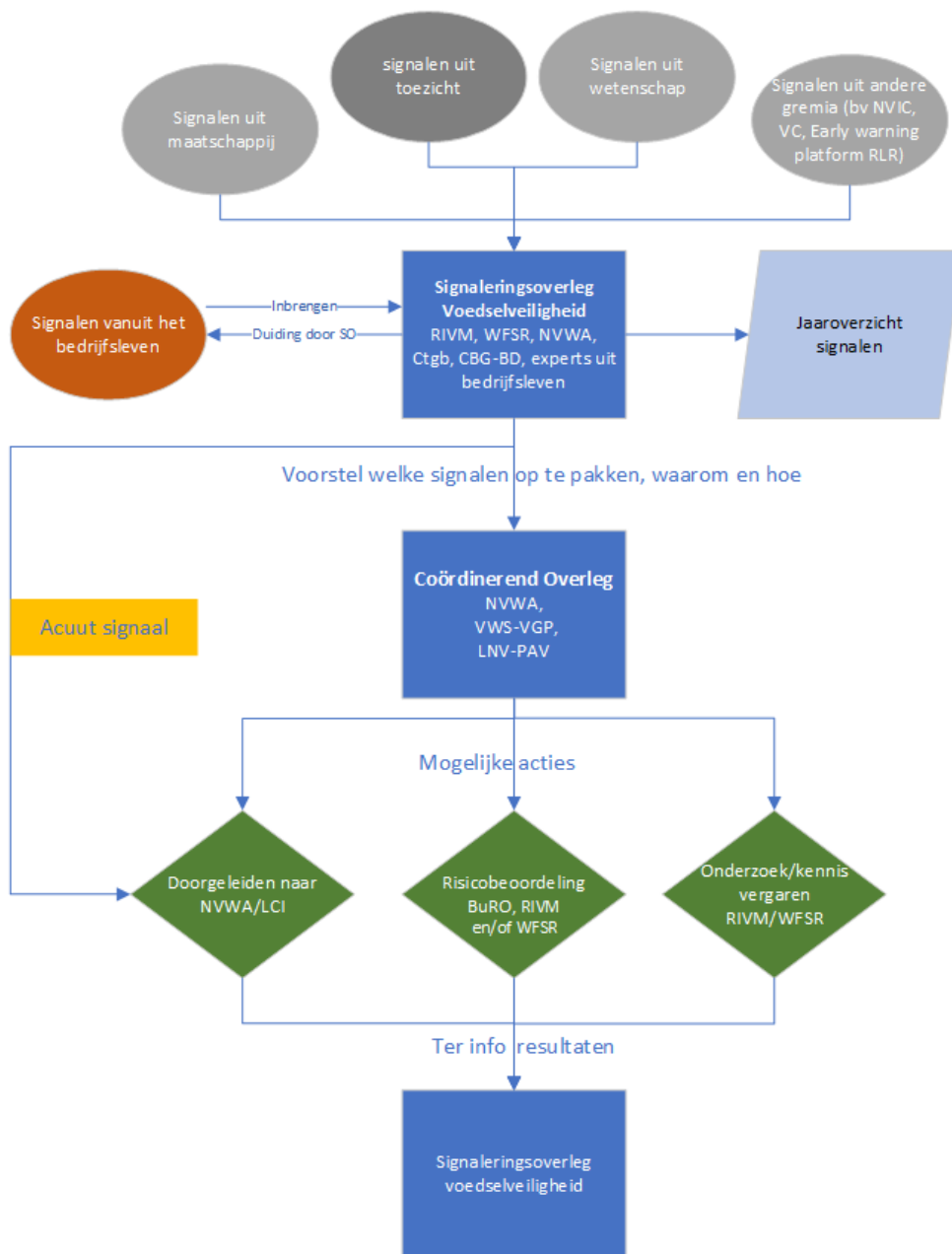
Indien het SO-VM of SO-VC naar aanleiding van een signaal constateert dat een potentieel voedselveiligheidsrisico bestaat en dat mogelijk

¹ [Opkomende voedselveiligheidsrisico's - Onderzoeksraad](#)

nadere actie of nader onderzoek wenselijk is, volgt er een melding aan het CO. Deze melding wordt voorzien van een advies op welke wijze het signaal kan worden opgepakt. Het CO beslist over en draagt zorg voor opvolging van het signaal (zie figuur 1). Signalen die als acuut worden ingeschat worden rechtstreeks gemeld aan de NVWA en/of de Landelijke Coördinatie Infectieziektebestrijding (LCI), met een afschrift aan het CO.

Tussen het SO-VM en het SO-VC vindt wederzijdse signaaluitwisseling plaats, met name van signalen over ontwikkelingen in de voedselketen of voedselconsumptie die kunnen leiden tot het ontstaan van zowel microbiologische als chemische voedselveiligheidsrisico's. Tevens vindt tussen het SO-VM, het maandelijks signaleringsoverleg zoönosen (SO-Z, richt zich op zoönosen in dierpopulaties die een risico kunnen vormen voor de volksgezondheid) en het wekelijkse signaleringsoverleg infectieziekten (SO, richt zich op humane infectieziekten inclusief voedselinfecties) wederzijdse signaaluitwisseling plaats waar dat relevant is.

Schets signaleringsplatform voedselveiligheid

2 Overzicht van activiteiten en signalen in 2022

In 2022 zijn er zowel voor het SO-VM als voor het SO-VC vier bijeenkomsten geweest waarin signalen zijn besproken. De signalen zijn verzameld en ingebracht door de deelnemende experts en gezamenlijk geduid.

In totaal zijn in 2022 door het SO-VM 22 nieuwe signalen ingebracht en geduid en is 1 signaal uit 2021 dat door het SO-VM was doorgemeld, afgerond door het CO (zie tabel 1).

Door het SO-VC zijn 34 nieuwe signalen ingebracht en geduid (zie tabel 2). Daarnaast zijn 9 openstaande signalen uit eerdere jaren nader geduid. Tot slot zijn 17 signalen die door het SO-VC zijn doorgemeld ook afgerond door het CO (zie tabel 2).

In 2022 zijn vier signalen uitgewisseld tussen het SO-VM en het SO-VC.

In 2022 is in overleg tussen het SO-VM en SO-VC een (verfijnde) standaard classificatie toegepast voor duiding van de signalen:

1. Risico is onduidelijk, meer informatie verzamelen
2. Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
3. Risico is verwaarloosbaar, geen (verdere) actie nodig
4. Risico is (nog) verwaarloosbaar, wel trend volgen
5. Serieus risico (mogelijk) aanwezig: actie loopt bij de NVWA; geen aanvullende actie nodig
6. (Serieus) risico (mogelijk) aanwezig, (maar niet acuut): doormelden aan CO voor opvolging
7. Risico (mogelijk) aanwezig en basis voor handhaving door NVWA; doormelden aan NVWA (met afschrift aan het CO) voor opvolging²
8. Serieus, acuut risico, directe doormelding aan NVWA-handhaven en/of LCI met afschrift aan het CO

Deze classificatie wordt gebruikt bij het duiden van de signalen en is opgenomen in de laatste kolom van de signalentabellen (tabel 1 en tabel 2). Na duiding van signalen wordt besloten of

- verzameling van meer informatie voor nadere duiding gewenst is;
- het signaal kan worden afgesloten;
- het signaal wordt gemeld aan het CO, NVWA en/of LCI.

In 2022 zijn vanuit het SO-VM geen signalen gemeld aan het CO, vanuit het SO-VC zijn 14 signalen (waaronder 6 waarvan de melding in 2021 in voorbereiding was) gemeld aan het CO. Daarnaast zijn door het SO-VC 2 signalen rechtstreeks aan NVWA-Handhaven gemeld. Signalen die gemeld zijn aan het CO of aan de NVWA worden opgenomen in het jaarverslag (en in het digitale archief) nadat ze zijn afgerond door het CO. Voor een aantal signalen is de duiding nog niet afgerond, bijvoorbeeld omdat aanvullende informatie nodig is. Ook deze signalen worden nog niet opgenomen in dit jaarverslag; ze worden opgenomen in een volgend jaarverslag na afronding van de duiding net als de signalen die zijn gemeld aan het CO.

² Deze categorie is in de loop van 2022 toegevoegd.

Sinds 2021 wordt door het SO-VM input opgehaald bij het Voedingscentrum. Door het SO-VC wordt zowel input opgehaald bij het Voedingscentrum als bij het NVIC. Het Voedingscentrum en NVIC hebben een aantal meldingen die bij hen zijn binnengekomen, op deze manier onder de aandacht van het SO-VM en SO-VC gebracht. De meldingen van het NVIC en het Voedingscentrum worden standaard elke vergadering besproken en waar relevant geduid, gemeld of afgesloten. Ze worden alleen gemeld in het jaarverslag van het SO-V als het SO-VM of SO-VC er een nadere duiding op heeft gedaan.

In november 2022 heeft een evaluatie plaatsgevonden van de werkwijze van het SO-V en het CO. Hierbij waren de voorzitters en secretarissen van het SO-VM en SO-VC aanwezig, evenals de deelnemers aan het CO. Tijdens de evaluatie zijn acties afgesproken voor het SO-V om het CO beter te kunnen bedienen.

Tabel 1 Microbiologische signalen verzameld en geduid door het SO-VM in 2022

Signaal	Omschrijving	Duiding en actie
Openstaande signalen uit 2021		
2021/08/S36#VM <i>Salmonella</i> in mild geconserveerde worst (fuet) (afgerond in 2022)	Fuet is een worstsoort waarvan de houdbaarheid hoofdzakelijk is gebaseerd op een combinatie van fermentatie, drogen en roken. Deze mild geconserveerde worsten zijn buiten de koelkast houdbaar en worden rauw geconsumeerd. Ze lijken in toenemende mate in Nederland en in ons omliggende landen een bron van <i>Salmonella</i> te zijn.	Serieus risico mogelijk aanwezig, maar niet acuut. Signaal is doorgezet naar het CO en afgerond.
Signaal	Omschrijving	Duiding en actie
Nieuwe signalen uit 2022		
2022/03/S41#VM Hogere energieprijzen/inflatie mogelijk een gevaar voor voedselveiligheid	Onder druk van hogere energieprijzen/inflatie is het mogelijk dat consumenten hun koelkast afstellen op een hogere temperatuur om te besparen. Probleem van hogere prijzen voor energie speelt ook bij het MKB en in de industrie. Minder lang of minder hoog verhitten, opslag bij onvoldoende lage temperatuur, gebruik van andere/goedkopere grondstoffen en zuiniger omgaan met grondstoffen of gereed product zijn manieren om te bezuinigen die een verhoogd risico voor de volksgezondheid met zich mee kunnen brengen. Hogere opslagtemperatuur en langere bewaarduur zorgen bijvoorbeeld voor een verhoogd risico op <i>Listeria</i> .	Verwaarloosbaar risico, signaal is voldoende in beeld. Signaal wordt doorgegeven aan Voedingscentrum en de redactie van 'Voedselveiligheid'.
2022/03/S42#VM <i>Listeria</i> in langhoudbare eiwitrijke plantaardige producten	Bij de NVWA zijn meldingen binnen gekomen over <i>Listeria</i> in plantaardige producten voor op de boterham (Humus en Esfenaj). <i>Listeria</i> wordt door EFSA vooral in verband gebracht met producten van dierlijke oorsprong (vlees, vis, kaas) die langdurig gekoeld bewaard kunnen worden. Humus en Esfenaj zijn relatief eiwitrijk en bevatten al dan	Risico is verwaarloosbaar, geen (verdere) actie nodig

Signaal	Omschrijving	Duiding en actie
Nieuwe signalen uit 2022		
	niet minder zout (humus). De producten worden in de koelkast bewaard en hebben een lange houdbaarheidstermijn. Onduidelijk is of er tijdens langdurig bewaren voldoende groei kan optreden om tot een risico te komen (rijk aan nutriënten, maar lage pH). Mogelijk dat plantaardige eiwitvervangers een nieuw risico vormen op listeriose.	
2022/03/S43#VM 13 HUS gevallen in Frankrijk vanaf feb 2022	In het SO-Infectieziekten is (10/3), op basis van berichtgeving uit Frankrijk, melding gemaakt van 13 HUS gevallen in Frankrijk. Vanuit Frankrijk is deze week gemeld dat pizza's waarschijnlijk de bron vormen van STEC, pizza's waarvoor mogelijk met STEC besmet meel is gebruikt. Er lijkt geen link te zijn met droge worst (2021/09/S36#VM).	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
2022/03/S44#VM <i>S. Dublin</i> op rundvee (Denemarken)	In Denemarken is in 2021 de wet aangescherpt die de aanwezigheid van <i>Salmonella</i> Dublin in rundvee reguleert. De aanscherping betreft uitsluitend <i>S. Dublin</i> . Er zijn (in Denemarken) zorgen om deze bacterie. Het is al langer duidelijk dat <i>S. Dublin</i> ernstige infecties kan veroorzaken bij mensen, ernstiger dan infecties met andere serotypes <i>Salmonella</i> . Volgens de Centers for Disease Control (CDC) is de mortaliteit van <i>S. Dublin</i> bij de mens ongeveer 4% tegenover 0,5% bij andere <i>Salmonella</i> -serotypes. Humaan is in NL het aantal gevallen laag, maar neemt wel toe (geldt ook voor <i>S. Infantis</i>). Vanuit de rundveesector zijn er geen signalen van verhoging van aanwezigheid van <i>S. Dublin</i> . Nederlandse melkveebedrijven worden via tankmelkonderzoek standaard gemonitord op de aanwezigheid van <i>Salmonella</i> serotypen uit de groepen B en D. Meer	Risico is (nog) verwaarloosbaar, wel trend volgen

Signaal	Omschrijving	Duiding en actie
Nieuwe signalen uit 2022		
	informatie over de monitoring van <i>S. Dublin</i> bij rundvee is te vinden in Veekijknieuws van de Gezondheidsdienst Dieren.	
2022/03/S45#VM Minder geld bij NVWA: Meer risico? Of kan het met een afwegingskalender?	In het publieke belang voedselveiligheid houdt de NVWA toezicht op alle bedrijven in de voedselketen, van boerderij tot de retail. Het jaarplan van de NVWA geeft aan dat voor een aantal onderwerpen minder budget beschikbaar is.	Signaal is voldoende in beeld, geen verdere actie
2022/03/S46#VM Meer aandacht nodig voor rauwe melk vanwege klimaat verandering?	FoodSafey News meldt dat: <i>Researchers found if the E. coli concentration observed in hot weather conditions became the norm in France, raw milk consumption might increase in concern. This is because the initial contamination level will lead to non-compliance of raw milk with the 2 log limit even if the cold chain was maintained.</i> In melk groeit bederfflora sneller dan <i>E. coli</i> , waardoor uitgroei aanwezige <i>E. coli</i> tijdens afkoelen van rauwe melk zeer beperkt zal zijn. Klimaatverandering is een terugkerend thema en heeft de aandacht van het SO-VM bij het signaleren.	Risico is verwaarloosbaar, geen verdere actie nodig Opmerking: BuRO brengt binnenkort ³ een advies uit over rauwe melk
2022/03/S47#VM Geen verplichte rapportage <i>Vibrio</i> infecties – is dat een risico?	Melding van verhoging van het aantal <i>Vibrio</i> infecties in Tasmanië, waarbij een link met klimaatverandering wordt vermoed. <i>Vibrio</i> is eerder aan de orde geweest in het SO-VM (2020/11/S6; 2021/06/S29#VM). In NL is geen surveillance op <i>Vibrio</i> waardoor het onduidelijk is of ook in NL sprake is van een verhoogd aantal infecties.	Risico is nog verwaarloosbaar, wel trend volgen

³ Inmiddels, op moment van verschijnen van dit jaarrapport, is het advies van de NVWA uitgebracht. Zie [Advies van BuRO over voedselveiligheidsrisico's van rauwe consumptiemelk gedurende de bewaarfase | Risicobeoordeling | NVWA](#)

Signaal	Omschrijving	Duiding en actie
Nieuwe signalen uit 2022		
	Klimaatverandering is een terugkerend thema en heeft de aandacht van het SO-VM bij het signaleren.	
2022/03/S48#VM Impact van de situatie in Oekraïne.	In NL worden diverse in Oekraïne geproduceerde levensmiddelen gebruikt, zoals pluimveevlees. Echter de meeste levensmiddelen uit Oekraïne die in NL gebruikt worden, komen niet via NL de EU in. De NVWA heeft een team samengesteld om de mogelijke risico's die verbonden zijn aan deze situatie in kaart te brengen.	Risico is onduidelijk, meer informatie verzamelen
2022/03/S49#VM <i>Cronobacter sakazakii</i> in babymelkpoeder, in USA	In het SO-infectieziekten is een signaal (3750) behandeld over <i>Cronobacter</i> , naar aanleiding van een bericht van de Food and Drug Administration (FDA). <i>De FDA en Centers for Disease Control and Prevention (CDC) berichtten eind februari 2022 op basis van meerdere meldingen van Cronobacter sakazakii (voor 2007 geclassificeerd als Enterobacter sakazakii) infecties bij zuigelingen in de Verenigde Staten, dat een batch poedermelk voor zuigelingen van de markt is gehaald. In meerdere landen is het betreffende product door de fabrikant van de markt gehaald, waaronder Nederland. Uit een inventarisatie over de periode 1 januari 2013-1 januari 2018 meldde 1 laboratorium, uit een academisch ziekenhuis, 1 geval van Cronobacter sakazakii bij een zuigeling van 1 maand oud, in 2013. De incidentie in 2013 was daarmee 0,6 per 100.000 zuigelingen en over de gehele 5-jaars periode (2013-2017) 0,1 per 100.000 zuigelingen. Ook in een Europese multicenter studie naar het voorkomen van C. sakazakii infecties werd een grote genetische diversiteit aan stammen beschreven met slechts incidenteel aanwijzingen voor een (historische) uitbraak.</i>	Geen andere duiding dan die gegeven door SO-Infectieziekten, geen verdere actie

Signaal	Omschrijving	Duiding en actie
Nieuwe signalen uit 2022		
2022/06/S50#VM Burgerinitiatieven mbt voedselverspilling	Er komen steeds meer initiatieven om voedselverspilling tegen te gaan. Soms leidt dit er toe dat "burgers" dan "levensmiddelenproducenten" of "voedselbereiders" worden. Initiatieven om voedselverspilling tegen te gaan dragen bij aan duurzaamheid maar brengen ook mogelijk een risico met zich mee. De NVWA heeft hier aandacht voor, bijvoorbeeld bij toezicht op voedselbanken. Ook is de NVWA een campagne gestart om burgers die dergelijke initiatieven ondernemen te bereiken/informereren (Eten en drinken verkopen vanuit huis Voedselveiligheid voor ondernemers NVWA). Bij deze campagne ligt de nadruk op verkoop vanuit huis.	Risico is verwaarloosbaar, maar wordt onder de aandacht gebracht van de afdeling Handhaving van de NVWA
2022/06/S51#VM Beperkte beschikbaarheid van drinkwater voor voedselproductie	Door de combinatie van droogte in Zuid-Europa (Italië, Griekenland), en een bericht in Nederland dat voedselproducenten geen drinkwater meer geleverd krijgen, komt de vraag op welk water bij gebrek aan drinkwater kan worden gebruikt in de voedselverwerkende industrie en of dat veilig kan? In de voedselverwerkende industrie is het gebruik van water aan wetgeving onderhevig. Water moet veilig, moet van drinkwaterkwaliteit zijn, met een beperkt aantal uitzonderingen. Vanuit de private industrie is voldoende aandacht voor het gebruik van veilig water.	Risico is verwaarloosbaar, geen (verdere) actie nodig
2022/06/S52#VM Meerdere besmettingen van chocolade met <i>Salmonella</i> de laatste tijd	Is dit risico te verklaren vanuit veranderde grondstoffen of processing? Er is sinds de uitbraak van <i>Salmonella</i> in chocolade van Ferrero veel aandacht voor chocolade in combinatie met <i>Salmonella</i> . De oorzaak van de besmetting is nog niet helder. Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen in het gebruik van grondstoffen of in de processing van chocolade. Er is geen link tussen de drie	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig

Signaal	Omschrijving	Duiding en actie
Nieuwe signalen uit 2022		
	uitbraken vermeld in de bovenstaande bronnen (verschillende typen <i>Salmonella</i>). En er is ook geen verband tussen de drie fabrikanten die in de bronnen staan vermeld, de drie fabrikanten hebben geen gemeenschappelijke leveranciers. Mogelijk is er sprake van een bias door verhoogde aandacht.	
2022/06/S53#VM Aardappelen besmet met <i>Clostridioides difficile</i>	Aardappelen hebben de hoogste besmettingsgraad van <i>Clostridioides difficile</i> onder geteste groenten tot nu toe. Aardappelen worden gewassen, geschild en verhit voor consumptie dus vormen zelf geen risico. Echter kunnen deze aardappelen mogelijk wel een belangrijke vector zijn voor de verspreiding <i>Clostridioides difficile</i> en hun sporen binnen huishoudens. Recentelijk heeft de NVWA een risico-beoordeling uitgevoerd van de aardappelketen. Daarbij werd geconcludeerd dat er aan de productie en consumptie van aardappels een verwaarloosbaar microbiologische risico is gekoppeld (hooguit een risico op <i>Bacillus cereus</i>). <i>Clostridioides difficile</i> wordt mogelijk vaak aangetroffen, maar dit organisme is geen voedselpathogeen.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
2022/06/S54#VM <i>Clostridium perfringens</i> via insecten in diervoeders	Insecten worden gebruikt in diervoeder en steeds meer insecten worden als novel food goedgekeurd voor gebruik in voedsel. Gekweekte insecten kunnen echter besmet zijn met ziekteverwekkers. Uit een risico-beoordeling van BuRO blijkt dat mogelijke risico's adequaat beheerst kunnen worden.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
2022/06/S55#VM Onderscheid tussen THT en TGT niet voor iedereen duidelijk	In communicatie wordt soms gesproken over een Tenminste Houdbaar Tot (THT) datum terwijl het product dan een Te Gebruiken Tot datum heeft. Of producten	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig

Signaal	Omschrijving	Duiding en actie
Nieuwe signalen uit 2022		
	<p>worden vanuit de fabrikant al verkeerd gelabeld. Dus een product waarin bijvoorbeeld <i>Listeria</i> kan uitgroeien en waarop je een Te Gebruiken Tot datum zou verwachten, heeft een THT datum. Of soms ook andersom. Als het onjuist op de verpakking staat, of onjuist in de communicatie dan wordt de consument op het verkeerde been gezet. Terwijl de consument al veel moeite heeft om de beide termen uit elkaar te houden. Het Voedingscentrum hanteert het volgende hulpmiddel:</p> <p style="padding-left: 40px;">THT: kijk, ruik, proef TGT: eet op voor of op de datum</p> <p>Producten waarvan je ziek kunt worden voordat ze bedorven zijn krijgen een TGT, andere producten kunnen worden voorzien van een THT (er zijn ook producten zonder TGT of THT, zoals kaas of wijn). Afhankelijk van de resultaten van een door de producent uitgevoerde houdbaarheidsstudie, krijgt een product een TGT of een THT. Het onderscheid tussen THT en THG is dus niet altijd eenvoudig te maken. VWS onderzoekt momenteel of naast (of in plaats van) het gebruik van TGT/THT iconen kunnen worden gebruikt om het verschil duidelijk te maken tussen producten met risico op ziek worden of op bederf.</p>	
2022/09/S57#VM Eten van schillen	Er worden steeds meer schillen van vruchten gegeten om voedselverspilling tegen te gaan. Denk aan bananenschillen die gefrituurd worden, en ook aan schillen van meloenen die worden aangeprezen om te eten. Meloenen zijn een bekende bron van pathogenen. O.a. omdat meloenen tijdens de teelt op de grond liggen,	Risico is verwaarloosbaar; geen (verdere) actie nodig

Signaal	Omschrijving	Duiding en actie
Nieuwe signalen uit 2022		
	<p>kunnen ze eenvoudig fecaal verontreinigd raken. Bij het groter worden ontstaan barsten in de schil waardoor pathogenen ook naar binnen kunnen. De relatief hoge pH van meloenen maakt dat pathogenen in een meloen niet snel zullen afsterven.</p> <p>Bij WFSR wordt momenteel onderzoek gedaan naar kruisbesmetting via fruit, waarbij de buitenkant van verschillende soorten fruit worden onderzocht. De definitieve uitslagen zijn op dit moment nog niet bekend, maar het aantal gevonden afwijkingen lijkt heel laag. Het microbiologisch risico van consumptie van rauwe schillen wordt als verwaarloosbaar geschat.</p>	
2022/09/S58#VM Hergebruik van afvalwater	<p>Binnen de EU wordt discussie gevoerd over het hergebruik van afvalwater (o.a. tertiair gezuiverd water uit rioolwaterzuiveringsinstallaties) voor irrigatie van landbouwgewassen. Voor het gebruik van water in de productie van landbouwgewassen zijn geen normen maar er bestaan wel richtlijnen (zie ook Verordening 2020/741). Vele afnemers van landbouwgewassen eisen dat bij de productie gewerkt wordt volgens de richtlijnen van Global Gap. In deze richtlijnen is het gebruik van ongezuiverd rioolwater niet toegestaan.</p> <p>Eenmaal geoogste gewassen ondergaan tijdens verdere verwerking vaak nog één of meerdere wastappen of ondergaan een kiemdodende behandeling, maar dit geldt niet voor producten als kropsla en aardbei. Vanuit de NVWA wordt in 2023 gestart met de ontwikkeling van een regime voor toezicht op de toepassing van Global Gap richtlijnen. Zie ook 2022/06/S51#VM</p>	Verwaarloosbaar risico. Opmerking: ondanks een verwaarloosbaar risico zal toch meer informatie opgevraagd worden bij Unie van Waterschappen

Signaal	Omschrijving	Duiding en actie
Nieuwe signalen uit 2022		
2022/09/S59#VM Gebruik van desinfectantia (in de visdetailhandel)	In de herziene code voor de visdetailhandel (de definitieve versie is op dit moment nog niet gepubliceerd ⁴) wordt aangegeven dat je na het handenwassen ook een desinfectiemiddel moet gebruiken. Het RIVM en de Gezondheidsraad raden dit niet aan omdat het geen toegevoegde waarde heeft na het goed wassen van de handen, omdat het niet goed is voor je handen en omdat het kans biedt op kruisresistentie-ontwikkeling tegen bijvoorbeeld antibiotica. Echter, van het totaal gebruik van desinfectantia in de visdetailhandel zal het gebruik ervan op de handen na handenwassen geen grote fractie uitmaken. Daarmee zal de bijdrage aan de kans op resistentie-ontwikkeling door handdesinfectie laag zijn. Er zijn geen meldingen van een toename in (kruis-) resistente stammen. Toch wordt bij herziening van andere hygiëncodes het gebruik van desinfectantia niet aanbevolen omdat de noodzaak niet aanwezig is.	Verwaarloosbaar risico, geen verdere actie
2022/09/S60#VM Veevoeder ingrediënten uit de Oekraïne	Veranderingen in het aanbod van veevoeder ingrediënten (ook van buiten de EU) als gevolg van de situatie in de Oekraïne leidt mogelijk tot veranderingen in de pathogenenpopulatie in voedselproducerende dieren. De import van buiten de EU neemt toe, maar geschat wordt dat het risico vooral chemisch is. Het punt is onder de aandacht van de NVWA	Risico is verwaarloosbaar, geen (verdere) actie nodig
2022/09/S61#VM Verminderde handhygiëne	De FSA (UK) heeft een vermindering in handhygiëne geconstateerd. Alle handhygiëne regels (bijv. duur, gebruik zeep, momenten waarop handen werden	Verwaarloosbaar risico

⁴ Inmiddels, op het moment van verschijnen van dit jaarrapport, is de nieuwe hygiëncode van kracht. Zie: [Hygiëncode \(visspecialisten.nl\)](https://www.visspecialisten.nl)

Signaal	Omschrijving	Duiding en actie
Nieuwe signalen uit 2022		
	<p>gewassen) werden minder streng nageleefd. Daarbij was opvallend dat ook het percentage ge-enquêteerden dat handen wast na toiletbezoek is gedaald: <i>The proportion of participants who reported 'always' washing their hands after using the toilet also declined over time. In April 2020 87% of participants reported 'always' washing their hands after using the toilet, decreasing significantly to 80% in January 2022.</i> Het probleem van handenwassen zou bij bedrijven onder de aandacht moeten zijn, maar bij consumenten is dit mogelijk niet altijd het geval. Mogelijk dat de FSA cijfers gebiased zijn door de adviezen (o.a. handenwassen) ter voorkoming van de verspreiding van het coronavirus, en er is geen vergelijking gemaakt met de situatie vóór de pandemie.</p>	<p>Opmerking: Voedingscentrum en NVWA (inspecteurs horeca) worden geïnformeerd.</p>
<p>2022/12/S62#VM Terugdringen van gebruik van wegwerpverpakkingen</p>	<p>In een café of koffietentje krijg je straks, als het aan de Europese Commissie ligt, geen weggoobeker meer als je je koffie daar (ter plekke) opdrinkt. Deze moet dan worden geserveerd in een herbruikbare beker. Van de meeneembekers moet in 2040 80 procent herbruikbaar zijn. Ook voor eten geldt dat je geen weggooverpakking meer krijgt als je iets ter plekke eet. En komt er een verbod op zakjes met mayonaise en ketchup, koffiemelkcupjes en creamer in zakjes. Ongeacht of een één- of meerpersoonsverpakking wordt gebruikt in horeca of aan klanten zelf wordt aangereikt, de huidige geldende eisen t.a.v. voedselveiligheid blijven bestaan. Wanneer de klant eigen serviesgoed of verpakkingen meeneemt, kan bij een voedselveiligheidsincident wel discussie ontstaan over de oorzaak/bron. Hoe groot een eventueel</p>	<p>Risico is (nog) verwaarloosbaar, wel trend volgen</p>

Signaal	Omschrijving	Duiding en actie
Nieuwe signalen uit 2022		
	voedselveiligheidsrisico daarbij is, is niet duidelijk, de maatregel moet namelijk nog ingaan. Verscheidene ministeries en inspecties, waaronder de NVWA, spreken elkaar al over deze potentiële risico's.	
2022/12/S63#VM Clean label ingrediënten	Aan levensmiddelen kunnen toevoegingen gedaan worden met een technologisch doel, zoals conservering. Deze additieven dienen dan volgens wetgeving op het etiket op een specifieke manier vermeld te worden, bijvoorbeeld 'E250 natriumnitriet'. Om een dergelijke vermelding te vermijden is een markt ontstaan voor 'clean label' ingrediënten. Dit zijn producten die hetzelfde technologische doel hebben, maar waarbij dat niet zichtbaar wordt op het etiket. Bij clean label ingrediënten wordt in een aantal gevallen gebruik gemaakt van minder goed gekarakteriseerde grondstoffen, bijvoorbeeld fermentatie extracten die onbedoeld enzymen kunnen bevatten die kunnen zorgen voor de vorming van schadelijke biogene amines. Met het toegenomen toezicht op juiste etikettering van additieven is de verwachting dat minder gebruik gemaakt gaat worden van minder goed gekarakteriseerde clean label producten.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig

Tabel 2 Chemische signalen verzameld en geduid door het SO-VC in 2022

Signaal	Omschrijving	Duiding
Openstaande signalen uit eerdere jaren		
2020.2.6 Amfetamine in kaaskorst door drugsafval in opslag	In het verleden zijn er een aantal incidenten geweest waarbij (gedumpte) drugsafval heeft geleid tot verontreinigingen in levensmiddelen. Deze incidenten zijn afgehandeld. Onduidelijk was hoe vaak dit soort incidenten	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig

Signaal	Omschrijving	Duiding
Openstaande signalen uit eerdere jaren		
	plaatsvinden en of hierop gemonitord wordt. In 2023 wordt een inventarisatie naar drugsafval in relatie tot opname in voedselgewassen uitgevoerd door WFSR en NVWA-BuRO. Daarmee is het signaal voldoende in beeld en wordt het afgesloten.	
Signaal 2021.3.8 THC in koekjes en thee met hennep	Er zijn meldingen geweest van de aanwezigheid van THC in CBD-olie en in koekjes en thee met hennep erin. Deze producten mogen geen THC bevatten. Er wordt door de NVWA een monitoringsprogramma opgestart om het THC-gehalte in levensmiddelen met hennep te monitoren. Daarmee is dit signaal voldoende in beeld en wordt het afgesloten voor het SO-VC.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2021.3.9 Voedingssupplement tegen luchtvervuiling	In dit signaal is een voedingssupplement met vitamines en kruiden besproken; het product bevat een gezondheidsclaim die nog niet is goedgekeurd door EFSA. NVWA heeft aangegeven dat het product deze claim mag voeren zolang ze erbij zetten dat de claim in afwachting is van goedkeuring door EFSA. Er is daarom geen vervolgactie nodig en het signaal wordt afgesloten.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2021.3.11 Leiden nieuwe normen voor tropaanalkaloïden en sclerotiën tot gebruik van gewasbeschermingsmiddelen	In de EU zijn recent maximumgehalten vastgesteld voor sclerotiën die worden geproduceerd door een schimmel die groeit op granen en grassen. Het SO-VC vroeg zich af of deze wettelijke veranderingen kunnen leiden tot veranderingen in het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Omdat de schimmel waar het hier om gaat, lastig te bestrijden is met fungiciden, is het niet de verwachting dat er meer fungiciden gebruikt zullen worden. Het signaal wordt daarmee afgesloten voor het SO-VC.	Risico is verwaarloosbaar, geen (verdere) actie nodig

Signaal	Omschrijving	Duiding
Openstaande signalen uit eerdere jaren		
Signaal 2021.3.12 Gebruik van bittere amandelen in huisgemaakte amandelmelk	Dit signaal is in juni 2022 gemeld aan CO en inmiddels afgerond door het CO. Voor omschrijving zie Signalen gemeld aan en afgerond door CO, verderop in de tabel.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2021.4.3 Kaneelsupplementen met coumarine	Dit signaal is in mei 2022 gemeld aan CO en inmiddels afgerond door het CO. Voor omschrijving zie Signalen gemeld aan en afgerond door CO, verderop in de tabel.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2021.4.7 Risico's van dieetpillen via internet	Er zijn meldingen uit het Verenigd Koninkrijk over afslanksupplementen die ernstige gezondheidsproblemen kunnen veroorzaken. Deze afslanksupplementen bevatten onder andere yohimbine en synefrine. Beide stoffen zijn in Nederland wettelijk gereguleerd. De supplementen worden vaak verkocht via online webshops die niet in de EU zijn gevestigd. Daarom is handhaving op buitenlandse websites lastig. Omdat dit signaal bekend is bij NVWA, wordt het signaal afgesloten voor het SO-VC.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2021.4.9 Gentiana lutea	Dit signaal is in juni 2022 gemeld aan CO en inmiddels afgerond door het CO. Voor omschrijving zie Signalen gemeld aan en afgerond door CO, verderop in de tabel.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2021.4.10 Voedingssupplementen met nano-mineralen	Er worden voedingssupplementen verkocht met nanomaterialen, zoals mineralen in nano-vorm. De nanomaterialen hebben – voor zover bij het SO-VC bekend – geen veiligheidsbeoordeling ondergaan. Het signaal is bekend en in beeld bij de NVWA, daarom wordt het voor het SO-VC afgesloten.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig

Signaal	Omschrijving	Duiding
Nieuwe signalen uit 2022⁵		
Signaal 2022.1.2 Middelengebruik op bananen	Dit signaal is gemeld aan CO en inmiddels afgerond door het CO. Voor omschrijving zie Signalen gemeld aan en afgerond door CO, verderop in de tabel.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2022.1.3 Aanwezigheid van desinfecterende biociden na incident	Diverse biociden worden gebruikt tijdens het productieproces van levensmiddelen, bijvoorbeeld voor desinfectie van machines. Dit heeft als doel om hygiënisch te werken. Deze biociden zijn beoordeeld en toegelaten; aanwezigheid van eventuele residuen van het biocide in het levensmiddel wordt meegenomen in de beoordeling. Als er een incident plaatsvindt, kunnen echter grotere hoeveelheden van het biocide in levensmiddelen terecht komen. Residuen van biociden in levensmiddelen worden meegenomen in de onderzoeksprogrammering van NVWA-BuRO in 2023. Het signaal is daarmee in beeld en wordt afgesloten.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2022.1.4 Residuen van gewasbeschermingsmiddelen in nieuwe gewassen	Voor nieuwe gewassen (waaronder zeewier en algen) zijn nog geen biociden of gewasbeschermingsmiddelen toegelaten. Er worden allerlei projecten (o.a. bij WFSR en NVWA) uitgevoerd om te achterhalen of en welke middelen gebruikt worden bij de teelt. Omdat dit signaal al in beeld is, wordt het afgesloten voor het SO-VC.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2022.1.5 Gebruik van DEET bij voedselproducerende dieren	Dit signaal is in juni 2022 gemeld aan CO en inmiddels afgerond door het CO. Voor omschrijving zie Signalen gemeld aan en afgerond door CO, verderop in de tabel.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging.
Signaal 2022.2.1 Hepatitis in jonge kinderen	Door het SO-VM is het SO-VC geattendeerd op een verhoogde aantal gevallen van hepatitis onder jonge	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig

⁵ Van de nieuwe signalen ingebracht in 2022 zijn nog 4 signalen in behandeling door het SO-VC (duiding niet afgerond) en 4 signalen zijn gemeld aan CO of NVWA.

Signaal	Omschrijving	Duiding
Nieuwe signalen uit 2022⁵		
	kinderen. De oorzaak hiervan is onbekend; het zou ook een toxicologische oorzaak kunnen hebben. Het onderwerp heeft veel aandacht van (inter)nationale experts en vooralsnog vermoeden de experts dat er een verband is met een virusinfectie (adenovirus) en niet met voedsel. Daarom sluit het SO-VC dit signaal af.	
Signaal 2022.2.2 Alternatieven voor neonicotinoïden	Neonicotinoïden zijn pesticiden die inmiddels verboden zijn vanwege nadelige effecten op bijen. Eerder werden neonicotinoïden vooral in de suikerbietenteelt gebruikt. Onduidelijk is of er alternatieven worden gebruikt nu neonicotinoïden niet meer gebruikt mogen worden. Dit signaal is bij de NVWA in beeld; de NVWA besluit aan de hand van een interne analyse over verdere inspecties. Hiermee is dit signaal voldoende in beeld en wordt het afgesloten voor het SO-VC.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2022.2.4 Matrine in zoethout	Op sommige plekken wordt zoethout niet geteeld op plantages maar in het wild geplukt. Dan is de kans dat er een onkruid wordt mee geplukt dat erg lijkt op zoethout en waarin de giftige stof matrine kan voorkomen. De aanwezigheid van matrine in zoethout lijkt incidenteel. Daarom wordt het signaal afgesloten.	Risico is verwaarloosbaar, geen (verdere) actie nodig
Signaal 2022.2.7 Mogelijke impact van de oorlog in Oekraïne op voedselveiligheid	De oorlog in Oekraïne kan mogelijk een impact hebben op voedselveiligheid vanwege tekorten aan voedingsmiddelen en diervoeder (doordat er minder geproduceerd wordt of de aanvoerketen is verstoord). Dit zal waarschijnlijk tot gevolg hebben dat producenten deels andere grondstoffen of grondstoffen van andere oorsprong moeten gebruiken. Grondstoffen van een andere oorsprong voldoen mogelijk niet (geheel) aan de	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig

Signaal	Omschrijving	Duiding
Nieuwe signalen uit 2022⁵		
	Europese wetgeving. Door sterke prijsstijgingen van grondstoffen vindt mogelijk ook meer fraude plaats (denk aan het bijmengen van minerale olie aan zonnebloemolie). Hiervoor is veel aandacht. Het signaal is daarmee in beeld en wordt daarom afgesloten.	
Signaal 2022.2.8 Medicijnresten in rundvlees	In april 2022 heeft NVWA naar buiten gebracht dat er medicijnresten gevonden zijn in rundvlees. In het SO-VC is besproken of dit aanleiding geeft om bijvoorbeeld te onderzoeken of de wachttermijnen die zijn vastgesteld toereikend zijn. Het SO-VC concludeert dat dit signaal voldoende in beeld is bij de NVWA en de sector en dat vervolgactie niet nodig is.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2022.2.9 MOAH in bouillonblokjes	Foodwatch heeft onderzoek gedaan naar minerale oliën in bouillonblokjes die te koop zijn in verschillende Europese landen; ze vonden vrij hoge gehalten MOAH. Ook in bouillon die op de Nederlandse markt te koop was werd MOAH gevonden. Naar aanleiding van dit rapport zijn in Frankrijk deze bouillonblokjes van de markt gehaald. In Nederland is dit niet gebeurd. De aanwezigheid van MOAH in bouillonblokjes wordt in 2023 opgenomen in het jaarplan van WOT Voedselveiligheid Handhaving; er zullen analyses worden gedaan door WFSR. Het signaal is daarmee voldoende in beeld en wordt afgesloten.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2022.3.1 PAKs in gerookt paprikapoeder	In Verordening (EU) 2015/1933 zijn maximale limieten vastgelegd voor PAKs in specerijen en kruiden. Voor gerookt paprikapoeder geldt deze maximale limiet niet. Gerookt paprikapoeder wordt vaak gebruikt in vegetarische vleesvervangers. Door een verandering in	Risico is verwaarloosbaar, geen (verdere) actie nodig

Signaal	Omschrijving	Duiding
Nieuwe signalen uit 2022⁵		
	<p>voedingspatroon waarbij meer vleesvervangers worden geconsumeerd, is de blootstelling mogelijk hoger geworden.</p> <p>Uit een onderzoek van de NVWA in 2020 naar gehalten van PAKs in vleesvervangers blijkt dat de gehalten in alle geanalyseerde vleesvervangers lager waren dan de gestelde maximale limieten voor vlees of vis in Verordening (EU) 2015/1933.</p> <p>Het SO-VC concludeert daarom dat er geen risico is wat betreft de gehalten aan PAKs in vleesvervangers en sluit het signaal daarmee af.</p>	
<p>Signaal 2022.3.3 Eten van (niet-eetbare) schillen van banaan, kiwi en watermeloen</p>	<p>Dit signaal is in november 2022 gemeld aan CO en inmiddels afgerond door het CO. Voor omschrijving zie Signalen gemeld aan en afgerond door CO, verderop in de tabel.</p>	<p>Serius risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging</p>
<p>Signaal 2022.3.5 Microdosing met truffel</p>	<p>Op de markt is een thee met een microdosis truffel. Bij microdosing gaat het om de inname van een kleine dosis psychedelica. Het gaat dan om truffels die los worden verkocht; consumenten kunnen zelf kiezen welke microdosering zij willen. Officieel is het een voedingssupplement. Zowel microdosing als het gebruik van truffels is bij de NVWA onder de aandacht. Het signaal is daarmee voldoende in beeld en wordt afgesloten.</p>	<p>Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig</p>
<p>Signaal 2022.3.6 Microbiële actieve ingrediënten in gewasbeschermingsmiddelen</p>	<p>Bacteriën, virussen en schimmels worden gebruikt als actieve ingrediënten voor gewasbeschermingsmiddelen. De vraag was of in de beoordeling en toelating voldoende aandacht wordt besteed aan toxines die mogelijk gevormd worden door deze micro-organismen.</p>	<p>Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig</p>

Signaal	Omschrijving	Duiding
Nieuwe signalen uit 2022⁵		
	Het Ctgb licht toe dat de vorming van toxines wordt meegenomen in de beoordeling en toelating van microbiële actieve ingrediënten. Hiermee zijn de risico's voldoende in beeld en wordt het signaal afgesloten.	
Signaal 2022.3.7 Effecten van hoge energieprijzen	Energieprijzen zijn enorm gestegen en zowel bij consumenten als bij producenten leidt dit in steeds meer gevallen tot problemen. Er wordt druk gezocht naar mogelijkheden voor energiebesparing. Mogelijkheid met gevolgen voor de voedselveiligheid zijn bijvoorbeeld het verhogen van de temperatuur van de ijskast (bij consumenten thuis) of koeling (bijvoorbeeld bij retail) en het korter of op lagere temperatuur koken of bakken van voedsel. Omdat de risico's vooral op microbiologisch gebied verwacht worden, wordt dit signaal doorgestuurd aan het SO-VM en verder afgesloten.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2022.3.8 Glow-in-the-dark planten	Signaal naar aanleiding van een bericht over glow-in-the-dark planten. Als deze planten hun bladeren laten vallen, zou de stof die voor het glow-in-the-dark-effect zorgt kunnen worden opgenomen in de bodem en vervolgens in gewassen die gegeten worden door de mens. Glow-in-the-dark planten worden nog niet toegepast in de praktijk. Het risico is daarom nog verwaarloosbaar.	Risico is (nog) verwaarloosbaar, wel trend volgen
Signaal 2022.3.9 Pop-it fidget toys niet geschikt voor voedselbereiding	Pop-it fidget toys zijn kleurrijke siliconenvormen met zachte bubbels die naar beneden kunnen worden gedrukt. Ze zijn momenteel erg populair bij kinderen en worden niet alleen gebruikt om mee te spelen, maar ook bijvoorbeeld om mee te bakken. Er circuleren	n.v.t.

Signaal	Omschrijving	Duiding
Nieuwe signalen uit 2022⁵		
	talloze instructies en video's op internet die laten zien hoe deze siliconenvormen worden gebruikt om gerechten zoals kleine cakes en chocoladepralines, gelei of ijsblokjes te bereiden. De meeste van deze pop-it fidget toys zijn echter niet bedoeld als voedselcontactmateriaal; gebruik in de keuken is onbedoeld gebruik van dit speelgoed. Op de website WaarZitWatIn.nl wordt de consument geïnformeerd over de mogelijke gevaren. Daarmee wordt dit signaal afgesloten voor het SO-VC.	
Signaal 2022.3.10 Incident met verdikkingsmiddel E417 in de VS	In juni 2022 heeft in de VS een incident plaatsgevonden met verdikkingsmiddel E417 waarbij mensen ernstig ziek geworden zijn. Waarschijnlijk is er incidenteel iets misgegaan in het productieproces. Omdat dit incident zich buiten de EU afspeelde, en er geen aanwijzingen zijn voor risico's voor consumenten in Nederland, wordt het signaal afgesloten.	Risico is verwaarloosbaar, geen (verdere) actie nodig
Signaal 2022.3.11 Vissterfte in de Oder door algen	Deze zomer vond in Duitsland, in rivier de Oder, massale vissterfte plaats. De oorzaak was een alg. De rivier was tijdelijk gesloten voor drenking van vee en irrigatie, maar is inmiddels weer vrijgegeven. In de Maas was er deze zomer ook sprake van onderbroken waterwinning, vanwege een onbekende stof. Deze stof is later geïdentificeerd als neophytadiene; een stof die wordt geproduceerd door planten en algen, onder condities van warmte, zonlicht en weinig water afvoer. De stof bleek geen gevaar op te leveren voor de volksgezondheid. Dit onderwerp is ook in Nederland in beeld bij de relevante	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig

Signaal	Omschrijving	Duiding
Nieuwe signalen uit 2022⁵		
	onderzoekorganisaties. Daarmee is het signaal voldoende in beeld en wordt het signaal afgesloten.	
Signaal 2022.3.12 Residuen van prosulfocarb	Prosulfocarb is een gewasbeschermingsmiddel waarvan bekend is dat het kan vervluchtigen en over relatief grote afstand getransporteerd kan worden naar andere gewassen. Dit kan leiden tot overschrijdingen van de maximale residulimieten – zeker in gewassen waarin het gebruik niet toegelaten is – of tot ongeoorloofde aanwezigheid in biologisch geteelde gewassen. Bij de toepassing van prosulfocarb moeten driftreducerende technieken worden gebruikt in Nederland. Dit signaal is ook onder de aandacht van EFSA en van de Europese Commissie. Dit signaal wordt afgesloten.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2022.3.13 Hergebruik van water	Door de langere droogteperiodes van afgelopen zomer wordt binnen de EU gediscussieerd over het hergebruik van water om gewassen te beregenen. Het gaat dan bijvoorbeeld om afvalwater uit waterzuiveringsinstallaties. Op dit moment zijn er richtlijnen waaraan hergebruikt water moet voldoen wat betreft microbiologische verontreinigingen, maar nog niet wat betreft chemische verontreinigingen. Volgend jaar wordt nieuwe wetgeving (Verordening 2020/741) van kracht. Daarnaast wordt onderzoek verricht naar hergebruik van afvalwater. Dit signaal is daarmee in beeld en wordt afgesloten. Het signaal wordt ter informatie doorgestuurd aan het SO-VM.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2022.3.14 Incident met clenbuterol in Mexico	In Mexico zijn mensen ziek geworden als gevolg van de aanwezigheid van clenbuterol in vlees. Er zijn geen signalen dat vlees verontreinigd met clenbuterol ook in	Risico is verwaarloosbaar, geen (verdere) actie nodig

Signaal	Omschrijving	Duiding
Nieuwe signalen uit 2022⁵		
	Europa is gegeten. Het lijkt vooral een lokaal incident, daarom wordt het signaal afgesloten.	
Signaal 2022.4.1 Haloxifop in lijnzaad	In lijnzaad bedoeld als diervoeder werd haloxifop gevonden; dit is een pesticide dat in de EU niet gebruikt mag worden. Binnen het Nationaal Plan Diervoeders wordt gemonitord op haloxifop en in 2022 is geen toename gezien. Het lijkt te gaan om een incident. Daarnaast wordt haloxifop standaard meegenomen in de monitoring. Het signaal wordt daarom afgesloten voor het SO-VC.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2022.4.2 Residuen van PFAS in insecticiden	In een Amerikaans onderzoek zijn tien insecticiden onderzocht waarbij in zeven insecticiden PFAS zijn aangetroffen. Onbekend is waarom de PFAS in de insecticiden aanwezig zijn. Bij Ctgb en bij het ministerie van VWS is de aanwezigheid van PFAS in pesticiden bekend. WFSR controleert vanaf 2023 routinematig PFAS in groenten en fruit. In een beperkte studie in 2022 werden geen extreem hoge gehalten gevonden die erop wijzen dat PFAS in gewasbeschermingsmiddelen leidt tot grote verhoging van PFAS-gehalten in gewassen. Het signaal wordt daarom afgesloten voor het SO-VC.	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig
Signaal 2022.4.4 Supplementen met Kurkuma	In Frankrijk zijn meer dan honderd meldingen binnengekomen van mensen die klachten ervaren na het gebruik van voedingssupplementen met kurkuma (geelwortel). Kurkuma bevat curcumine, demethoxycurcumine en bisdemethoxycurcumine. De toename in meldingen lijkt te komen doordat de formulering van sommige voedingssupplementen met	Signaal is voldoende in beeld; geen verdere actie nodig

Signaal	Omschrijving	Duiding
Nieuwe signalen uit 2022⁵		
	<p>kurkuma aangepast is om de biobeschikbaarheid van curcumine te vergroten.</p> <p>In Nederland zijn bij het NVIC 2 meldingen binnengekomen. Naar de veiligheid van supplementen met kurkuma wordt op dit moment onderzoek gedaan. Daarmee is het signaal voldoende in beeld en wordt het signaal afgesloten voor het SO-VC.</p>	
<p>Signaal 2022.4.5 Supplement met verboden steroïde</p>	<p>Er is een melding binnen gekomen van iemand die in het ziekenhuis is opgenomen na inname van een specifiek voedingssupplement. Na analyse van dit supplement in het lab bleek dat het supplement een verboden steroïde bevatte. Onderzoek van de NVWA wees uit dat dit supplement niet in Nederlandse (web-) winkels wordt verkocht. Bij het NVIC zijn geen meldingen binnen gekomen over dit specifieke supplement. Het SO-VC beschouwt de melding als een incident en sluit het signaal af.</p>	n.v.t.
Signaal	Omschrijving	Duiding
Signalen gemeld aan en afgerond door CO		
<p>2020.1.3 Druk op middelenpakket voor kiemremmers in aardappelen</p>	<p>Chloorprofam is een kiemremmer die werd toegepast tijdens de opslag van aardappelen.</p> <p>Gewasbeschermingsmiddelen op basis van de werkzame stof chloorprofam zijn in 2020 niet meer toegelaten in de EU. In Nederland gold tot 31 juli 2020 een opgebruiktermijn. Er zijn geluiden dat het werkveld ervaart dat het pakket van toegelaten middelen als kiemremmer te krap is, o.a. omdat alternatieven minder goed werken. Uit andere casussen in het</p>	<p>Serius risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging</p>

Signaal	Omschrijving	Duiding
Signalen gemeld aan en afgerond door CO		
	verleden is bekend dat in zo'n situatie soms gekozen wordt voor een niet-toegelaten middel voor dit probleem. Dit kan leiden tot residuen op de aardappelen en mogelijk tot een risico voor de voedselveiligheid.	
2020.2.1 Gebruik van bladeren als voedselcontactmateriaal	In het kader van duurzaamheid worden steeds vaker plantaardige materialen (bijvoorbeeld bananenbladeren, palmbaladeren) gebruikt om eetgerei of servies voor eenmalig gebruik van te maken. Onduidelijk is of er bijvoorbeeld residuen van gewasbeschermingsmiddelen op zitten, en of er bij de productie lijm en/of schimmelwerende middelen worden gebruikt. Er is op dit moment geen specifieke wetgeving voor natuurlijke materialen (zoals bladeren) als voedselcontactmateriaal.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2021.1.1 Hergebruik van plantaardige reststromen	In het kader van circulaire economie zijn er steeds meer initiatieven om plantaardige 'reststromen' te (her-) gebruiken in de voedselketen. Er zijn diverse voorbeelden van delen van de plant die eerder niet of nauwelijks gebruikt werden, zoals schillen en pitten, en nu gebruikt worden voor (grootschalige) voedselproductie. In sommige gevallen worden (specifieke?) stoffen uit het product geconcentreerd of geëxtraheerd. Op dit moment is onbekend of de veiligheid van plantaardige reststromen voldoende geborgd is (zowel door fabrikanten als door wettelijke kaders).	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging

Signaal	Omschrijving	Duiding
Signalen gemeld aan en afgerond door CO		
Signaal 2021.1.2	Signaal is samengevoegd met signaal 2022.1.2 en gemeld aan het CO. Voor beschrijving, zie signaal 2022.1.2.	Zie signaal 2022.1.2
Signaal 2021.1.3 Alternatieven voor ethyleenoxide	In 2020 en 2021 zijn veel producten teruggedroepen vanwege verontreiniging met ethyleenoxide. Het betrof o.a. sesamzaad, johannesbroodpitmeel en producten waarin dit verwerkt zit. Ethyleenoxide wordt gebruikt om transportcontainers te ontsmetten of om uitgroei van salmonella op zaden en voedingsmiddelen tegen te gaan. In de EU is ethyleenoxide niet toegestaan voor toepassing op voedingsmiddelen. Nu in Europa veel gecontroleerd wordt op ethyleenoxide is de verwachting dat gezocht wordt naar alternatieven. Dat kunnen bekende fumiganten zijn, maar wellicht ook nieuwe of onbekende middelen.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2021.2.3 Lectines in rauwe peulvruchten	Sojabonen en andere peulvruchten bevatten lectines: natuurlijke plantengifstoffen. Door het langdurig verhitten van de peulvruchten worden de lectines afgebroken. Dit lijkt niet (voldoende) te gebeuren bij slowcooking of bij kort verhitten. Er komen steeds meer verse sojabonen op de markt voor gebruik in bijvoorbeeld salades. Deze zijn rauw of geblancheerd, maar niet (lang) gekookt. Het is de vraag of de lectines in deze verse, geblancheerde bonen voldoende zijn afgebroken. Op dit moment is onbekend of dit een risico oplevert.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2021.2.7 Alternatieven voor titaniumdioxide	Titaniumdioxide werd in voedsel gebruikt als witte kleurstof en was toegelaten als voedseladditief met E-nummer E171. Inmiddels is titaniumdioxide niet meer	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging

Signaal	Omschrijving	Duiding
Signalen gemeld aan en afgerond door CO		
	toegelaten voor gebruik in voedingsmiddelen. Producenten die titaniumdioxide gebruikten, moeten een alternatief gebruiken. Calciumcarbonaat (E 170) is de enige witte kleurstof die nu nog toegelaten is. De vraag is of voldoende in beeld is of er andere alternatieven (bijvoorbeeld clean-label alternatieven) gebruikt worden en of er voedselveiligheidsrisico's te verwachten zijn van deze alternatieven.	
Signaal 2021.2.10 BCPS in zoetwatervis en in aalscholvers	De stof bis(4-chlorophenyl)sulfone (BCPS) is in Oostenrijk aangetroffen in zoetwatervissen en in (vis-etende) aalscholvers. De vraag is of deze stof ook in Nederland aanwezig zou kunnen zijn in vissen en ander voedsel en tot gezondheidsrisico's zou kunnen leiden. Op basis van de gehalten die gerapporteerd zijn wordt geen acuut risico verwacht door het eten van vis verontreinigd met BCPS. Wel is nog onduidelijk hoe verspreid deze stof is en of het breder in de voedselketen zit.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2021.2.14 Cucurbitacines in bittere pompoen en bittere courgette	Cucurbitacines zijn natuurlijke toxinen die kunnen leiden tot ernstige gezondheidsklachten. Pompoenen en courgettes met veel cucurbitacines smaken bitter. Hoge gehalten aan cucurbitacines kunnen ontstaan door kruisbestuiving met sierpompoenen. Bij NVWA en NVIC zijn diverse meldingen binnengekomen over mensen die ziek zijn geworden na het eten van bittere courgette of pompoen.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2021.3.2	Signaal samengevoegd met signaal 2021.1.3 en in december 2021 gemeld aan het CO. Zie signaal 2021.1.3.	Zie signaal 2021.1.3

Signaal	Omschrijving	Duiding
Signalen gemeld aan en afgerond door CO		
Signaal 2021.3.5 Chemische verontreinigingen na overstroming	In de zomer van 2021 zijn er in Limburg verschillende rivieren buiten hun oevers getreden. Deskundigen verwachten dat zulke overstromingen vaker gaan plaatsvinden. Bij overstromingen kan het voorkomen dat landbouwgrond of moestuinen verontreinigd raken via verontreinigd rivierwater of rivierslib. Bij de overstromingen in de zomer van 2021 zijn door diverse adviserende partijen verschillende adviezen gegeven over hoe om te gaan met gewassen na de overstroming. Dit kan mogelijk tot onduidelijkheden leiden.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2021.3.12 Gebruik van bittere amandelen in huisgemaakte amandelmelk	Er worden steeds meer plantaardige alternatieven voor zuivel geconsumeerd. Bijvoorbeeld sojamelk, amandelmelk en havermelk. Op internet circuleren recepten om zelf bijvoorbeeld amandelmelk te maken. Van amandelen is bekend dat ze cyanogene glycosiden kunnen bevatten, waaruit cyanide vrij kan komen. Er zijn diverse soorten amandelen: de bittere amandelen kunnen hogere gehalten cyanogene glycosiden bevatten dan de zoetere varianten. Via amandelmelk kunnen consumenten zo blootgesteld worden aan cyanide. Het is daarom belangrijk om zoete amandelen te gebruiken bij het maken van amandelmelk.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2021.4.3 Kaneelsupplementen met coumarine	In sommige voedingssupplementen zit Chinese kaneel (<i>Cinnamomum cassia</i>) in plaats van Ceylon kaneel (<i>Cinnamomum verum</i>). Chinese kaneel is goedkoper maar bevat meer coumarine. Coumarine is een aromastof die van nature voorkomt in planten zoals kaneel. In hoge doseringen kan coumarine	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging

Signaal	Omschrijving	Duiding
Signalen gemeld aan en afgerond door CO		
	levertoxiciteit veroorzaken. Er zijn geen maximale gehalten voor coumarine in voedingssupplementen vastgesteld.	
Signaal 2021.4.5 Verontreinigd lysine	Lysine wordt gebruikt als additief in diervoeder. In lysine bestemd voor diervoeder zijn begin 2021 verontreinigingen met dioxine-achtige verbindingen en verontreinigingen met het verboden middel Ronidazol gevonden bij analyses door WFSR. In de toekomst blijft lysine als diervoedingrediënt gemonitord binnen de WOT. Via diervoeder komen mogelijke risico's op die wijze in beeld. Lysine wordt echter ook gebruikt in voedingsmiddelen en voedingssupplementen, waar verontreinigingen kunnen leiden tot risico's voor de consument.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2021.4.9 Gentiana lutea	Bij de beoordeling van <i>Gentiana lutea</i> voor gebruik in diervoeder heeft EFSA geconcludeerd dat er te weinig data zijn om een conclusie te trekken over de veiligheid vanwege mogelijke genotoxische en carcinogene effecten. <i>Gentiana lutea</i> wordt ook in kruidenthee en voedingssupplementen gebruikt.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2021.4.12 3d-printing	Steeds vaker wordt 3d-printing ingezet voor het printen van voedsel. Het gaat dan bijvoorbeeld om het printen met etensresten om voedselverspilling tegen te gaan. Het kan ook gaan om het aantrekkelijker maken van bepaalde producten. Het is niet duidelijk of er voedselveiligheidsrisico's kunnen spelen bij het 3d-printen van voedsel en bij het 3d-printen van bijvoorbeeld eetgerei zoals borden, bekens en bestek.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging

Signaal	Omschrijving	Duiding
Signalen gemeld aan en afgerond door CO		
Signaal 2022.1.2 Middelengebruik op bananen	In de bananenteelt worden veel gewasbeschermingsmiddelen gebruikt. Door de hoge ziektedruk in de bananenteelt (bijvoorbeeld de opkomst van <i>Fusarium tropical race (TR4)</i>) is de verwachting dat het gebruik verder toeneemt. Veel bananen worden van buiten de EU geïmporteerd, waardoor niet altijd duidelijk is welke (illegale) middelen gebruikt zijn. Tegelijkertijd zien we een trend waarbij niet alleen de vrucht van de banaan maar ook andere delen van de bananenplant worden gebruikt. Zo worden de bladeren gebruikt om voedsel in te bereiden (bijvoorbeeld stomen van vis in bananenblad), te verpakken of te serveren. Recent is de trend om gefrituurde bananenschil te eten. Het kan zijn dat er op de schillen een hogere concentratie zit waardoor het eten van schillen kan leiden tot overschrijding van de gezondheidkundige grenswaarden. Datzelfde geldt ook voor het gebruik van bladeren als ze worden gebruikt in voedselbereiding.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging
Signaal 2022.1.5 Gebruik van DEET bij voedselproducerende dieren	DEET is een biocide dat gebruikt wordt in anti-muggenmiddelen voor gebruik op de huid van mensen. Er zijn aanwijzingen dat het ook gebruikt wordt op de huid van dieren, hoewel het daar niet voor is toegelaten. Daardoor zouden residuen van DEET in melk, vlees en eieren van de dieren terecht kunnen komen.	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging.
Signaal 2022.3.3	In het kader van het verminderen van voedselverspilling zijn er signalen dat de schillen van bananen, watermeloen en kiwi worden opgegeten. In	Serieus risico (mogelijk) aanwezig, maar niet acuut: doormelden aan CO voor opvolging

Signaal	Omschrijving	Duiding
Signalen gemeld aan en afgerond door CO		
Eten van (niet-eetbare) schillen van banaan, kiwi en watermeloen	Verordening 396/2005 worden bananen, meloenen en kiwi's geassocieerd als vruchten met 'niet-eetbare schil'. Het eten van de schil kan leiden tot (veel) hogere inname van residuen van gewasbeschermingsmiddelen. Bij de veiligheidsbeoordeling van maximale residugehaltes in deze vruchten is daar geen rekening mee gehouden.	

3 Vervolg in 2023

In de loop 2022 is een digitaal platform gestart voor beroepsmatig geïnteresseerden (zie hieronder). Via dit platform kunnen geïnteresseerden zich aanmelden voor een digitaal verslag van behandelde signalen en krijgen ze toegang tot het signalenarchief. Het platform sluit aan bij andere signaleringsplatforms. Ook in 2023 is deze service beschikbaar.

Het digitale platform voor beroepsmatig geïnteresseerden.

Dit jaar zijn we gestart met een digitaal archief en een berichtenservice om de signalen van het SO-V beschikbaar te maken voor beroepsmatig geïnteresseerden. Geïnteresseerden kunnen zich aanmelden via signalen.rivm.nl en krijgen dan toegang tot het archief. Ook ontvangen zij elk kwartaal een nieuwsbrief met signalen vanuit het SO-V. Het archief staat in nauw contact met (andere) signaleringsoverleggen op het gebied van infectieziekten, zoals het Signaleringsoverleg Infectieziekten, het Signaleringsoverleg Zorginstellingen en Antimicrobiële Resistentie en het Signaleringsoverleg Zoönosen.

Het archief is via verschillende routes te bereiken, bijvoorbeeld via signalen.rivm.nl, of vanuit de algemene website van het RIVM via [Signaleringsoverleg Voedselveiligheid | RIVM](#).

The screenshot shows a webpage titled "Overzicht signalen microbiologische voedselveiligheid" (Overview of microbiological food safety signals). The page is dated "10 november 2022" and is labeled "Editie oktober 2022". It features a list of five signals:

- 2022/06/S50#VM Burgerinitiatieven met betrekking tot voedselverspilling
- 2022/06/S51#VM Beperkte beschikbaarheid van drinkwater voor voedselproductie.
- 2022/06/S52#VM Meerdere besmetting van chocola met Salmonella de laatste tijd.
- 2022/06/S53#VM Aardappelen besmet met *Clostridium difficile*.
- 2022/06/S55#VM Onderscheid tussen THT en THG niet voor iedereen duidelijk.

The first signal is expanded to show details:

2022/06/S50#VM Burgerinitiatieven met betrekking tot voedselverspilling

Signaal:
Er komen steeds meer initiatieven om voedselverspilling tegen te gaan. Soms leidt dit er toe dat "burgers" dan "levensmiddelenproducenten" of "voedselbereiders" worden. Is deze nieuwe groep van voedselbereiders onder aandacht van de NVWA?

Bron: Aan een houdbaarheidsdatum hebben ze geen boodschap - NEMO Kennislink

Duiding:

In 2023 zullen SO-VM en SO-VC wederom elk kwartaal bijeenkomen. Tijdens deze bijeenkomsten worden de signalen uit 2022 die nog niet zijn afgerond, verder geduid en afgesloten of gemeld aan het CO. Ook worden er nieuwe signalen verzameld, ingebracht en geduid.

4 Dankwoord

Dit rapport is tot stand gekomen met medewerking van de deelnemers aan het Signaleringsoverleg Voedselveiligheid Microbiologie (SO-VM) en het Signaleringsoverleg Voedselveiligheid Chemie (SO-VC):

SO-VC:

Anita Bottger (CBG-BD)
Alice Straetmans (Ctgb, tot 08-2022)
Jan Willem Andriessen (Ctgb, vanaf 08-2022)
Marca Schrap (NVWA-BuRO)
Joyce de Stoppelaar (NVWA-Handhaven, tot 11-2022)
Els Biesta (NVWA-Handhaven, vanaf 11-2022)
Suzanne Jeurissen (RIVM)
Bianca van de Ven (RIVM)
Linda Razenberg (secretaris, RIVM)
Rien Huige (SecureFeed, vanaf 10-2022)
Marijn Albus (Verstegen Spices and Sauces, vanaf 08-2022)
Bert Urlings (VION, tot 11-2022)
Arjen Gerssen (voorzitter, WFSR)
Stefan van Leeuwen (WFSR)
Saskia Sterk (WFSR)

SO-VM:

Frank van Noord (Cosun)
Aarieke de Jong (NVWA-BuRO)
Coen van der Weijden (NVWA-Handhaven)
Henk Aarts (voorzitter vanaf 09-2022, RIVM)
Diederik Brandwagt (RIVM)
Tryntsje Cuperus (vanaf 09-2022, RIVM)
Ingrid Friesema (RIVM)
Arjen van de Giessen (voorzitter tot 09-2022, RIVM)
Rob de Jonge (secretaris, RIVM)
Rosa Joosten (RIVM)
Frits Vlaanderen (tot 09-2022, RIVM)
Bert Urlings (VION)
Ingeborg Boxman (WFSR)
Esther van Asselt (tot 06-2022, WFSR)
Denise van de Kamer (vanaf 06-2022, WFSR)
Menno van der Voort (WFSR)

5 Afkortingen

BuRO	Bureau Risicobeoordeling en Onderzoek van de NVWA
CBG-BD	College ter Beoordeling van Geneesmiddelen – Bureau Diergeneesmiddelen
Ctgb	College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden
CO	Coördinerend overleg
EC	Europese Commissie
EFSA	European Food Safety Authority, de Europese voedselveiligheids autoriteit
LCI	Landelijke Coördinatie Infectieziektebestrijding, Centrum voor Infectieziektebestrijding van het RIVM
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
NVIC	Nederlands Vergiftigingen Informatiecentrum
NVWA	Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
SO-V	Signaleringsoverleg Voedselveiligheid
SO-VC	Signaleringsoverleg Voedselveiligheid Chemie
SO-VM	Signaleringsoverleg Voedselveiligheid Microbiologie
SO-Z	Signaleringsoverleg Zoönosen
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WFSR	Wageningen Food Safety Research

Dit is een uitgave van:

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven

Nederland

www.rivm.nl

juni 2023

De zorg voor morgen
begint vandaag